

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **A. K.**, zastoupená Mgr. Šárkou Niemczykovou, advokátkou se sídlem Svatováclavská 31/1, Karviná – Fryštát, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 4. 2008, č. x, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 11. 2008, č. j. 17 Cad 8/2008 – 18,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 11. 2008, č. j. 17 Cad 8/2008 – 18, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým bylo zastaveno řízení o žalobě podané proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 4. 2008, č. x. Tímto rozhodnutím žalovaná přiznala žalobkyni sirotčí důchod od 30. 5. 1994 podle ustanovení § 49 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v platném znění (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“). Zároveň žalovaná v rozhodnutí stanovila, že doplatek sirotčího důchodu náleží žalobkyni od data nabytí právní moci rozsudku o prohlášení za mrtvého jejího otce pana K., tj. od 30. 10. 2007.

Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalovaná dne 6. 10. 2008 vydala rozhodnutí, jímž rozhodla o výplatě doplatku sirotčího důchodu za dobu od

25. 5. 2004 do 29. 10. 2007, z čehož je zjevné, že žalobkyniny požadavky uplatněné v žalobě byly zcela uspokojeny. Proto krajský soud rozhodl dle § 62 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), a řízení zastavil. Krajský soud vycházel z toho, že žalobkyně v žalobě namítala, že jí nemůže doplatek náležet až od právní moci rozsudku o prohlášení za mrtvého, ale min. 3 roky zpětně od podání žádosti, ne-li dokonce již ode dne stanoveného za den smrti jejího otce, tzn. již od 30. 5. 2004.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě napadla žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížností, ve které namítla stížní důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a e) s. ř. s. Stěžovatelka má zato, že se krajský soud mohl případně i řídit správnými úvahami, avšak nejspíše vycházel z nesprávných zjištění ohledně dne smrti otce stěžovatelky. Jinak si stěžovatelka nedovede vysvětlit, proč bylo řízení zastaveno a proč nebylo rozhodováno o případných dalších jejích nárocích, neboť tato svou žalobou namítala, že by jí měl nedoplatek důchodu náležet minimálně tři roky zpětně od podání žádosti (v tomto jí bylo vyhověno), ne-li dokonce již za období dřívější, resp. za období ode dne prohlášení za den smrti jejího otce (a tímto se již soud nezabýval). Dnem smrti přitom není 30. 5. 2004, nýbrž 30. 5. 1994. Stěžovatelka odkazuje na znění § 55 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí žalované (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), z něhož dovozuje, že jí její nárok měl náležet pět let nazpět, když však do této doby se nezapočítávalo období od 25. 5. 2004 do 30. 10. 2007 a dále období od podání žádosti o sirotčí důchod do doby, kdy bylo o této žádosti rozhodováno. Stěžovatelka je přesvědčena, že jí měl náležet důchod rovněž za období dřívější, před 25. 5. 2004 a to nejméně pět let nazpět, resp. alespoň tři roky nazpět. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovanou podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud dále přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížními důvody. Přitom shledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Je-li kasační stížností napadené usnesení o odmítnutí žaloby nebo o zastavení řízení, přichází pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvod vyjádřený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., jenž spočívá v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem, resp. porušení procesního předpisu, mělo nebo mohlo mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení, a dále vada

řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS). Předpokladem úspěšnosti kasační stížnosti spočívající tak na důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. je, aby soudem vydané rozhodnutí bylo v rozporu (a tedy nezákonné) s ustanoveními soudního řádu správního upravujícími jednak důvody odmítnutí návrhu (§ 46) a jednak důvody zastavení řízení (§ 47).

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo zásadní procesní vadou ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) resp. d) s. ř. s., která vyvolala nezákonnost napadeného rozhodnutí o zastavení řízení. Tento vadný postup krajského soudu vychází z nesprávného pojetí a chybné aplikace institutu uspokojení návrhatele, upraveného v ustanovení § 62 s. ř. s.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaná v zaslaném vyjádření k podané žalobě ze dne 23. 7. 2008 navrhla, že může postupovat podle § 62 odst. 1 s. ř. s. vydáním nového rozhodnutí, jímž žalobkyni plně uspokojí. Krajský soud následně žalované dne 29. 7. 2008 sdělil, že preferuje případné uspokojení žalobkyně novým rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 62 s. ř. s. Proto stanovil žalované lhůtu v délce dvou měsíců k oznámení, zda bylo žalovanou postupováno ve smyslu citované ustanovení § 62 s. ř. s. či nikoliv. Následně žalovaná dne 15. 9. 2008 sdělila, že s ohledem na nově prokázané skutečnosti bude postupovat podle § 62 odst. 1 s. ř. s. vydáním nového rozhodnutí a požádala o prodloužení lhůty. Krajský soud v reakci ze dne 25. 9. 2008 sdělil, že s dalším postupem vyčká do 15. 11. 2008. Dne 10. 10. 2008 bylo krajskému soudu doručeno sdělení žalované, že vydala v předmětné právní věci dne 6. 10. 2008 podle § 62 odst. 1 s. ř. s. nové rozhodnutí, kterým vyhověla námitkám žalobkyně. Navrhla, aby soudní řízení bylo zastaveno podle § 62 odst. 4 s. ř. s. a přiložila uvedené rozhodnutí, jímž přiznala žalobkyni mj. doplatek sirotčího důchodu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění za dobu od 25. 5. 2004 do 29. 10. 2007. Na základě takto zjištěného skutkového stavu dospěl krajský soud k závěru, že žalobkyniny požadavky uplatněné v žalobě byly zcela uspokojeny a proto bez dalšího vydal v nyní souzené věci napadené rozhodnutí o zastavení řízení dle § 62 odst. 1 s. ř. s.

O věci samé uvážil Nejvyšší správní soud následovně:

Podle § 47 písm. b) s. ř. s. *soud řízení usnesením zastaví, prohlásí-li návrhovatel, že byl po podání návrhu postupem správního orgánu plně uspokojen (§ 62).*

§ 62 odst. 1 až 5 s. ř. s. obsahuje komplexní právní úpravu procesního institutu uspokojení návrhatele. Podle tohoto ustanovení:

(1) Dokud soud nerozhodl, může odpůrce vydat nové rozhodnutí nebo opatření, popřípadě provést jiný úkon, jimiž návrhovatele uspokojí, nezasáhne-li tímto postupem práva nebo povinnosti třetích osob. Svůj záměr návrhovatele uspokojit sdělí správní orgán soudu a vyžádá si správní spisy, pokud je již soudu předložil.

(2) Předseda senátu stanoví lhůtu, v níž je třeba rozhodnutí vydat, opatření nebo úkon provést a oznámit je návrhovateli i soudu; uplyne-li tato lhůta marně, pokračuje soud v řízení.

(3) *Dojde-li oznámení odpůrce podle odstavce 2 soudu, vyzve předseda senátu navrhovatele, aby se ve stanovené lhůtě vyjádřil, zda je postupem správního orgánu uspokojen. Zmeškání této lhůty nelze prominout.*

(4) *Soud řízení usnesením zastaví, sdělí-li navrhovatel, že je uspokojen. Soud řízení zastaví i tehdy, nevyjádří-li se takto navrhovatel ve stanovené lhůtě, jestliže ze všech okolností případu je zřejmé, že k jeho uspokojení došlo.*

(5) *Rozhodnutí, opatření nebo úkon podle odstavce 1 nabývá právní moci nebo obdobných právních účinků dnem právní moci rozhodnutí soudu o zastavení řízení.*

Citované ustanovení, vedeno zásadou hospodárnosti, efektivity a subsidiarity soudní ochrany umožňuje správním orgánům, aby samy mohly napravit svá případná pochybení, která zjistí z obsahu žaloby či jiných úkonů během soudního řízení. Taková situace nastala i v projednávané věci, kdy žalovaná zahájila v dané věci šetření, neboť jí není znám den zahájení řízení o prohlášení otce stěžovatelky za mrtvého a nově uvážila, že výplatu pozůstalostního důchodu stěžovatelce je možno přiznat za dobu tří let před uplatněním žádosti o důchod, přičemž do této doby se nezapočte celé období běhu řízení o prohlášení otce stěžovatelky za mrtvého, tj. ode dne zahájení řízení do dne nabytí právní moci rozhodnutí. Proto žalovaná podáním ze dne 10. 9. 2008 krajskému soudu sdělila, že zahájila postup podle § 62 odst. 1 s. ř. s.

V procesu uspokojení navrhovatele má nezanedbatelnou roli soud, který tento proces řídí, účastníky řízení poučuje o jejich právech a povinnostech a určuje lhůty k jednotlivým úkonům, aby nedošlo ke zbytečným průtahům či nepřipustnému znevýhodnění některého z účastníků. Tuto povinnost krajský soud zanedbal, neboť nepostupoval podle § 62 odst. 3 s. ř. s. a vůbec nevyzval stěžovatelku, aby se ve stanovené lhůtě, jejíž zmeškání nelze prominout, vyjádřila, zda byla postupem správního orgánu uspokojena, a nepoučil ji o tom, že pokud se ve lhůtě nevyjádří a ze všech okolností případu bude zřejmé, že k uspokojení došlo, soud řízení zastaví. Tato zákonná podmínka v projednávané věci splněna nebyla, a proto ke dni vydání napadeného usnesení nemohly být dány předpoklady pro zastavení řízení podle § 62 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 47 písm. b) s. ř. s.

Z výše uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a současně vrátil věc soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu tak, že napraví vytýkané procesní pochybení a vyzve stěžovatelku ve smyslu ustanovení § 62 odst. 3 s. ř. s., aby ve stanovené lhůtě sdělila, zda byla postupem žalované uspokojena, a poté bude dál pokračovat v řízení v souladu se zákonem stanoveným procesním postupem dle § 62 odst. 4, 5 s. ř. s., příp. o věci meritorně rozhodne.

V novém rozhodnutí pak Krajský soud v Ostravě rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. června 2009

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu